

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMLERİNDE HOBİ BAHÇELERİ; KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ KANUNİ KAMPÜS ÖRNEĞİ

HOBBY GARDENS IN URBAN GREEN AREA SYSTEMS; THE CASE STUDY OF KARADENİZ TECHNICAL UNIVERSITY KANUNİ CAMPUS

Doç. Dr. Nilgün GÜNEROĞLU

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Trabzon /
TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-0825-0405

Arş. Gör. Makbulenur BEKAR

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Trabzon /
TÜRKİYE, ORCID: 0000-0003-4511-1284

Peyzaj Mimarı Elif AKTÜRK

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı ABD, Trabzon /
TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-4054-0867

Peyzaj Mimarı Asena DİHKAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı ABD, Trabzon /
TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-7144-6454

ÖZET

Hobi bahçeleri doğal alanlardan uzak yaşayan kentlilerin boş zamanlarında toprak ve bitkilerle etkileşimini sağlayan küçük tarım alanlarıdır. Hobi bahçeleri, bitki yetiştiriminin yanında insanlara rekreasyonel, ekonomik, ekolojik ve sosyal etkinlikler için olanak sağlamaktadır. Bu çalışmada kentsel açık yeşil alan sistemleri içinde önemli bir yeri olan üniversite kampüsleri için hobi bahçe tasarımları alternatif olarak ele alınmıştır. Bu amaçla Karadeniz Teknik Üniversitesi kampüsü çalışma alanı olarak seçilmiş, kampüs içinde hobi bahçeleri için uygun alanlar belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hobi Bahçeleri, Kampüs, Tasarım, Yeşil Alan

ABSTRACT

Hobby gardens are small agricultural areas that allow urban people living away from natural areas to interact with soil and plants in their free time. Hobby gardens provide the opportunity for people to produce crops, as well as for regressive, economic, ecological and social activities. In this study, hobby garden designs are considered as an alternative for university campuses which have an important place in urban open green area systems. For this purpose, the campus of the Karadeniz Technical University was selected as a study area and suitable areas for hobby gardens were determined on the campus.

Key words: Hobby Gardens, Campus, Design, Green Space

1. GİRİŞ

Teknolojik gelişmeler ve endüstrileşme gibi etkenler kentlerin günden güne büyümesine ve nüfus artışına neden olmaktadır. Özellikle sanayi devrimi sonrası kentlerdeki büyümeler, insanları betonlaşan kentlere, yoğun iş temposuna ve trafikle mücadeleye zorlamakta, onları doğadan uzaklaştırmaktadır (Kef, 2015). Bu nedenle kent içinde bulunan açık yeşil alanlar kentlerin iyileştirilmesi ve kentlilere kaliteli alanlar oluşturmak açısından oldukça önemlidir. Kentsel yeşil alanlar kent içindeki yapısal elemanların ve ulaşım ağının dışında kalan bitkisel elemanlarla tasarlanmış yeşil açıklıklardır. Bu alanlar kentlere ekolojik, işlevsel, ekonomik ve sosyal açıdan birçok olanak sunmaktadır. Kentlerin fiziksel yapısının şekillenmesini ve kimlik kazanmasını sağlarlar. Kentlilerin sosyalleşmesine yardımcı olur insan ilişkilerini kuvvetlendirirler. Özellikle rekreasyonel ihtiyaçların karşılandığı bu alanlar kentlileri stresli günlük hayatlarından uzaklaştırarak psikolojik açıdan onları mutlu ederler. Ekolojik açıdan kentsel ve kırsal alanlar arasında bağlantı sağlar, flora ve fauna için yaşam alanları oluştururlar. Ayrıca günümüz kentlerinin en büyük sorunu olan hava kirliliğinin engellenmesinde ve oksijen üretiminde oldukça önemlidirler. Kentlerde meydana gelen ısı adası etkisini azaltarak kent iklimini iyileştirirler (Aksoy, 2001; Gül ve Küçük, 2001; Dihkan, vd., 2016). Kentlerde genellikle mahalle ve kent parkları, çocuk oyun alanları, spor alanları, meydanlar, caddeler, kamu kurum ve kuruluşların bahçeleri, piknik alanları, su ve su kıyıları, kent ormanları, mezarlıklar, çatı ve düşey bahçeler yeşil alan olarak değerlendirilmektedir. Hobi bahçeleri de kentsel yeşil alanların bir parçası olup insanların doğayla olan yaşamlarını yeniden düzenleme potansiyeline sahip alanlardır.

Hobi bahçeleri, kentlerde veya kentlerin yakın çevrelerinde bulunan kentlilere toprakla temas etme olanağı sağlayan alanlardır (Erduran vd. 2006). Özellikle büyük kentlerde stresli kent yaşamından sıkılan insanların doğa ile iç içe olmasına olanak sağlayan bu alanlar kentsel rekreasyon alanları olarak tesis edilirler (Chu, 1998; Kiper vd., 2017). Engellilerin toplum içinde sosyalleşmelerine olanak sağladıkları gibi terapi bahçesi olarak psikolojik sorunlu kişiler ve madde bağımlıları tedavi edilmesinde kullanılırlar. Ayrıca öğrencilere çevre bilinci ve ekolojik süreçleri inceleme olanağı sunarak eğitime de katkı sağlarlar. Özellikle kuşaklar arası ilişkileri arttırdıkları gibi, eski tohumların yeniden üretilmesine olanak sağlarlar. Kentsel yeşil alan miktarını arttırarak havanın temizlenmesi, su döngüsü ve organik atıkların geri dönüşümle gübre olarak kullanılmasında oldukça önemlidirler. Bunların yanı sıra kentlerdeki ekolojik süreçlere katkıda bulunur ve kentsel biyoçeşitliliği arttırırlar. Bu alanlar kentlilere organik gıda elde etme olanakları sunmasının yanı sıra, serbest zamanlarının değerlendirilmesi için farklı bitki türlerinin yetiştirilmesine de imkan sağlarlar. Yerel yöneticilerce desteklenen bu bahçeler genellikle belirli süre ve ücret karşılığında kentlilerin hizmetine sunulur.

İlk örnekleriyle 100 yıl öncesinde karşılaşılan hobi bahçeleri bu süreç boyunca farklı isimlerle ve farklı kullanımlarla gündeme gelmiştir. Başlangıçta Avrupa'da yoksul insanların gıda ihtiyacını karşılamak için tesis edilen bu bahçeler zaman içinde kentlerde yaşayan insanların doğal alanlara olan özlemini gidermek ayrıca sosyal bozuklukları engellemek amacı ile kullanılmıştır (Aksoy, 2016). Türkiye'de ilk hobi bahçesi 1985 yılında Bursa'da kurulmuştur. 2000'li yıllarda hız kazanmış günümüzde ise İstanbul, Eskişehir ve İzmir gibi şehirlerde belediyeler ve özel kuruluşlarca yaygınlaştırılmıştır (Aliağaoğlu ve Alevkayalı, 2017).

Hobi bahçelerine genel olarak verimli tarım arazileri üzerinde, %2 den az eğimli alanlarda tesis edilmelidir. Yaklaşık olarak 20-200 m² olan bu bahçeler kentsel yeşil alan sistemi içinde kentlilerin ulaşabileceği mesafede konumlandırılmalıdır. Hobi bahçeleri rüzgar ve güneşten zarar görmeyecek korunaklı alanlara tesis edilmelidir. Bahçe içinde her noktaya ulaşmak için yaya sirkülasyonunun sağlanması gereklidir. Yaya sirkülasyonunun sağlanmasında çakıl taşı ve malç gibi doğal malzemeler kullanılarak doğaya verilen zarar en alt seviyede tutulmalıdır. Bu bahçelerde giriş, otopark, oturma bankları, kamelyalar, su deposu, çeşme, depo, çöp kutuları, çocuk oyun alanı, spor alanı, açık sergiler, piknik alanı ve satış alanları gibi elemanlar bulunmaktadır (Kef, 2015; Aliağaoğlu ve Alevkayalı, 2017).

Hobi bahçelerinde kullanım amacına göre domates, salatalık, biber, patlıcan, kabak, patates, yer elması, fasulye, ıspanak, havuç vb. sebzeler, elma, armut, ayva, erik, şeftali, kayısı, kiraz, çilek, ahududu, limon, portakal, mandarin, çay, nar, zeytin, incir vb. meyveler, nane, maydanoz, kekik, ekinezya, çörekotu, biberiye vb şifalı bitkiler gibi nergis, sümbül, zambak, lale, gül gibi süs bitkileri de kullanılabilir.

Kentlerde hobi bahçeleri genellikle konut bahçelerinde, toplu konutlarda, parklarda, okullarda, üniversite kampüslerinde, huzur ve ıslah evlerinde, hastane bahçelerinde ve kentsel boş arazilerde yer almaktadır. Özellikle üniversite kampüsleri farklı insan yapılarının bir araya geldiği yerler olması nedeni ile hobi bahçelerinde yetiştirilebilecek ürün çeşitliliğinin artması, farklı bitkilerin ve bitkilerin üretim tekniklerinin öğrenilmesi için oldukça önemli fırsatlara sahiptir. Öğrencilerin sosyalleşmesi, boş zamanlarını verimli şekilde geçirmesi ve gıda için gereken ihtiyaçlarının belli bir bölümünün karşılanabilmesi için olanaklar sunmaktadır. Bunların yanı sıra üretilen bitkilerin satılarak öğrenci ve üniversite bütçesine sağlayacağı katkı unutulmamalıdır. Sağlık eğitimi veren ve hastane bulunan kampüslerde hobi bahçelerinin hem hastalar hem de hasta yakınları için sağlayacağı psikolojik etkiler de unutulmamalıdır. Özellikle hastaların yeni beceriler edinmeleri ve kaybettikleri becerileri geri kazanmaları için bu bahçeler birçok olanak sunmaktadır. Bitkilerin insanlar üzerindeki pozitif etkisinin oldukça önemli olduğu yapılan çalışmalarla gözlemlenmiştir (Marcus ve Barnes, 1999). Konut birimleri bulunan kampüslerde ise aileler için sosyalleşme, komşuculuk ilişkilerini iyileştirme, çocukların sorumluluk duygusunu geliştirme ve öğrenme için ortamlar oluştururlar.

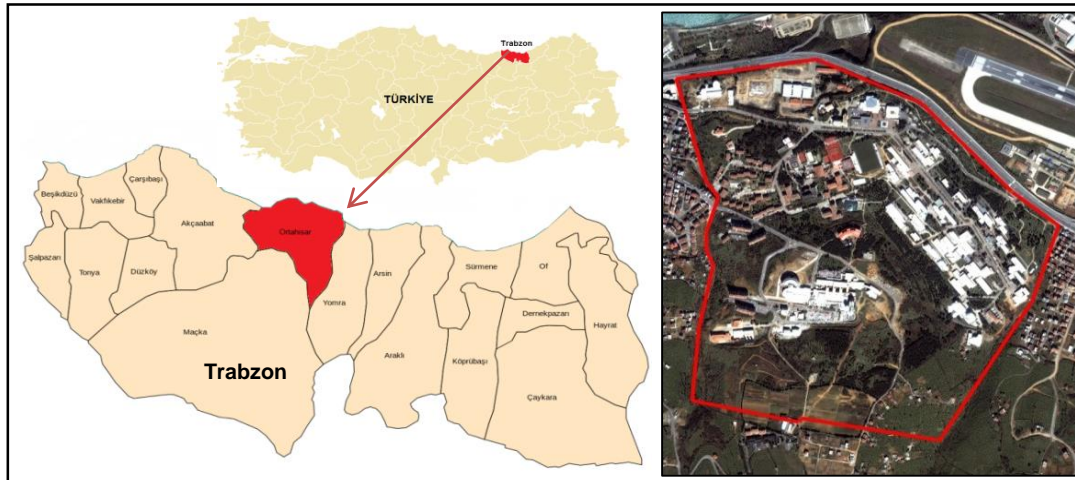
Ülkemizde de üniversite kampüslerinde hobi bahçelerine yer verilmektedir. Yıldız Teknik Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Gebze Teknik Üniversitesi, kampüsünde hobi bahçesi bulunan üniversiteler arasındadır. Atatürk Üniversitesi'nin yaptırmış olduğu Ata Botanik bahçesi içinde de kampüse ait bir hobi bahçesi bulunmaktadır.

Bu nedenle bu çalışmada kentsel yeşil alan sisteminde önemli bir yeri olan hobi bahçeleri, Karadeniz Teknik Üniversitesi kampüsü açık yeşil alanları incelenmiştir. Kampüs içinde hobi bahçesi olabilecek alanlar belirlenmiş ve bu alanların hobi bahçesi olarak kullanım olanakları araştırılmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Çalışma Alanı

Çalışma Türkiye'nin Doğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Trabzon ilindeki Karadeniz Teknik Üniversitesi Kanuni kampüsünde gerçekleştirilmiştir (Şekil 1). 1955 yılında kurulan Karadeniz Teknik Üniversitesi, İstanbul ve Ankara illeri dışında Türkiye'de kurulan ilk üniversitelerden biridir. 1 milyon 53 bin 839 metrekarelik bir alanı kaplayan kampüste 81 il ve birçok farklı ülkeden hemen hemen 60 bin öğrenciye hizmet verilmektedir (Bekar vd., 2016).

Şekil 1. Karadeniz Teknik Üniversitesi Kanuni Kampüsü

Çalışmada Kanuni kampüsü eğitim alanı (1), lojmanlar (2) ve hastane yakın çevresi (3) şeklinde 3 ana bölümde ele alınmıştır (Şekil 2). Eğitim alanı kampüsün kuzey bölümünde, 1000 m uzunluğundaki ana arter üzerinde bulunan eğitim birimleri, rektörlük, idari binalar, kütüphane, spor alanları, kongre binası, şenlik alanı, futbol sahası ve öğrenci yurtlarında oluşmaktadır. Bu alanda ayrıca orman ağaçları ve süs bitkilerinin üretim ve satışının gerçekleştiği araştırma ve uygulama serası da yer almaktadır. Lojmanlar ise kampüsün batı bölümünde yer alan akademik ve idari personelin kullandığı yaklaşık 450 daire, 2 çocuk oyun alanı ve 1000 öğrenci kapasitesi bulunan Mimar Sinan Ortaokulu'nu kapsamaktadır.

Hastane ve yakın çevresinde diş hekimliği, eczalık fakültelerinin yanı sıra Doğu Karadeniz Bölgesi'nde birçok kişiye hizmet veren 800 yatak kapasiteli Farabi Hastanesi bulunmaktadır.

2.2. Yöntem

Çalışma araştırma, inceleme ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. İlk olarak çalışma konusu ve çalışma alanı ile ilgili bilgiler elde edilmiştir. Daha sonra yapılan alan çalışmaları ile hobi bahçesi tesis edilecek alanların özellikleri göz önünde bulundurularak kampüs içinde hobi bahçesi olabilecek alanlar incelenmiş ve fotoğraflandırılmıştır. Yapılan incelemeler sonunda her bölge için hobi bahçesi olabilecek 3 veya 4 farklı alan önerilmiştir.

Şekil 2. Çalışma Alanının 3 Ana Bölümü

3. BULGULAR

Karadeniz ikliminin hakim olduğu ilde, yazlar serin, kışlar ılık ve her mevsim yağış görülmektedir. Senelik yağı miktarı 750 mm ile 1700 mm arasında değişir. 45 mm yağışla Temmuz ve Ağustos yılın en kurak aylarıdır. Ortalama 120 mm yağış miktarıyla en fazla yağış Ekim ve Kasım aylarında görülmektedir. Trabzon'da yıllık ortalama sıcaklık 14.5 C° olup sıcaklığın en yüksek olduğu aylar, Temmuz ve Ağustos, en düşük olduğu aylar ise Ocak ve Şubat aylarıdır (Gültekin vd., 2005; Baltacı, 2010).

Yağışlı kıyı bölgelerde yaygın olarak podzolik topraklar bulunur. 450-1200 mm yağış alan daha yüksek yerlerde ise pH 6.5-7.2 arasında değişen kireçsiz kahverengi orman toprakları görülür (Doğan, 2012). Bol yağış alan Trabzon ili zengin bir bitki örtüsüne sahiptir.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Kanuni kampüsü de bitki türü açısından oldukça zengindir (Acar vd., 2007; Güneroğlu ve Bekar, 2018, Tarakçı Eren, vd., 2018). Doğu Karadeniz bölgesinin doğal ve endemik bitki türlerinin yanı sıra estetik özelliği ön planda olan egzotik bitkiler de kampüs açık yeşil alanlarında göze çarpmaktadır. Kampüs, eğitim-öğretim süresince orman mühendisliği, peyzaj mimarlığı ve biyoloji bölümlerinde bitkilerin öğretilmesi-araştırılması için yapılan uygulama çalışmalarında kullanılmaktadır. Ayrıca kampüsteki bitkilerinden elde edilen tohum ve çelik alımları ile çok sayıda bitki üretilmektedir. Kampüs bitkileri bu şekilde hem araştırma hem de ekonomik amaçlı değerlendirilmektedir. Kampüs serası ve doku kültürü laboratuvarında bu amaçla birçok çalışma gerçekleştirilmektedir.

Kampüs kıyından itibaren 50-175 m kotları arasında bulunmaktadır. 63-78 m kotlarında kampüsün ilk kuruluşunda inşa edilen Mühendislik ve Mimarlık Fakülteleri, idari birimler, 78-88 m kotlarında ise 2000 yılından sonra inşa edilen, Hukuk Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı, Meteoroloji ve Maden

Mühendisliği Bölümleri, 88-155 m kotlarında ise Tıp Fakültesi, Eczacılık Fakültesi ve Temel Tıp Bilimleri yer almaktadır (KYSMP, 2016).

Kampüste eğitim durumu göz önüne alındığında genel olarak % 3-5 ve % 6-15 eğim aralığındaki bölgeler göze çarpmaktadır. Bunların dışında %26-40 eğimi bulunan alanlar pasif yeşil alan olarak kullanılmaktadır. Kampüsü doğu ve batıdan sınırlayan vadilerde ise %40 ve üzeri eğimli alanlar bulunmaktadır. Soğuk bakıların hakim olduğu kampüste eğitim binalarının olduğu bölümde kuzeydoğu, hastane ve lojmanların olduğu bölümlerde ise kuzey bakıların hakim olduğu ayrıca kampüsün genelinde parça parça doğu ve kuzeybatı bakıların bulunduğu gözlemlenmektedir.

Bu şekilde alana ait incelemeler yapıldığında hem fiziksel özellikleri hem de alanların mevcut durumu ve kullanım potansiyelleri göz önünde bulundurularak kampüs içerisinde hobi bahçesi olarak kullanılabilir alanlar belirlenmiştir. Eğitim alanında bina konumları, araç yolu ve mevcut bitkisel yapı göz önünde bulundurularak hobi bahçesi olarak değerlendirilebilecek 4 pilot nokta incelenmiştir. Bu noktalara ait detaylı bilgi Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo1. Eğitim Alanı Hobi Bahçesi Olanakları

1. İnşaat Mühendisliği Bölümü Ön Bahçesi	
	
<p>İnşaat Mühendisliği Bölümü ön bahçesi; kampüs ana yol güzergâhı üzerinde, ulaşımı kolay olan bir alandır. Alanda çoğunluğu geniş yapraklı-olan ağaçlar, çalılar ve elma, erik gibi meyve ağaçlarından oluşan küçük bir bahçe de yer almaktadır. Bu meyve bahçesindeki meyvelerin öğrenciler tarafından ilgi çektiği ve meyve verdikleri dönemlerde meyvelerin tüketildiği gözlemlenmektedir. Güneşli ve az eğimli olan alandaki meyve bahçesi zenginleştirilerek öğrenciler için ders aralarında kullanabilecekleri bir hobi bahçesi olarak tasarlanabilir. Ağaçların meyvelerinden yararlanılmasının yanı sıra her mevsim sergilediği estetik özellikler de mekânın görsel kalitesine değer katacaktır.</p>	
2.Orman Fakültesi Arka Bahçesi	
	
<p>Orman Fakültesi arka bahçesi; kampüsün doğu uç noktasında ve kampüs serası yanında, ulaşımı oldukça kolay olan bir alandır. Yoğun araç trafiğinden uzak olan bu bahçede iğne ve geniş yapraklı boylu bitkilerin yanı sıra farklı bitki türlerinin bulunduğu bir kaya bahçesi de bulunmaktadır. Bahçeye açılan kantin, alanın diğer bölüm öğrencileri tarafından da kullanımını olumlu yönde etkilemektedir. Öğrencilerin ve akademik personelin kullanımına olanak sağlayan güneşli ve az eğimli bu alan; meyve ağaçları, şifalı, kokulu ve estetik özelliği olan bitkilerle desteklenerek hobi bahçesi amacı ile değerlendirilebilir. Bu şekilde hem görsel hem de işlevsel değer kazanarak bahçenin aktif kullanımı daha çok arttırılabilir.</p>	

3.Makine Mühendisliği Bölümü Ön Bahçesi

Makine Mühendisliği bölümü ön bahçesi, kampüs eğitim binalarının merkezinde, Mimarlık ve Harita Mühendisliği bölümlerine yakın, ayrıca ulaşımı kolay olan bir alandır. Araç trafiğine yakın olan bu bahçede iğne ve geniş yapraklı ağaçlar, çalılar bulunmakta fakat bu bitkiler her hangi bir amaç için kullanılmamaktadır. Gölge ve az eğimli olan bahçe, ders aralarında öğrencilerin vakit geçirebilecekleri ve dinlenebilecekleri bir hobi bahçesi olarak değerlendirilebilir. Akademik ve idari personel ofislerinin görüş alanındaki bu bahçede estetik güzelliği olan bitkilerin yetiştirilmesi ile çalışanların dinlenmesi ve iş performanslarında artış gibi etkiler elde edilebilir.

4.Koru Arka Bahçesi

Koru arka bahçesi; kampüs öğrenci yurtları yakınında bulunan, ulaşımı kolay, öğrencilerin sosyalleşmesine olanak sağlayan bir alandır. Gölge ve az eğimli olan bu alanda çoğunluğu ibrelili bitki türlerinden oluşan ağaç ve çalı toplulukları yer almaktadır. Ağaçlık alanların dışında güneş gören boş yeşil alanlar da bulunmaktadır. Öğrenci kullanımlarının oldukça yoğun olduğu bu alanda özellikle spor ve yemek alanları en çok tercih edilen yerler arasındadır. Ağaç altı oturma alanlarının dışındaki boş alanlara nergis, sümbül, zambak, lale ve gala gibi estetik özelliği olan bitkilerle birlikte nane, maydanoz, kekik, ekinezya, çilek ve ahududu gibi bitkiler de kullanılabilir.

Konutların bulunduğu lojman alanında ise; kullanıcı profilleri, bina durumları, çocuk oyun alanları, yollar, otoparklar ve mevcut bitki elemanlarının varlığı gibi faktörler göz önünde bulundurularak, 4 pilot nokta hobi bahçesi olarak değerlendirilebilir. Bu noktalara ait detaylı bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Lojmanlar Hobi Bahçesi Olanakları

1.Alt Mahalle Ön Bahçesi	
	
<p>Lojmanlar alt mahalle ön bahçe alanı; üniversitenin ana giriş yolu üzerinde oldukça geniş ağaçlık bir alanda bulunmaktadır. İğne ve geniş yapraklı ağaçların ön planda olduğu alanda ağaç altı mekânlar genellikle çim alan olarak değerlendirilmiştir. Fakat bu çim alanlar herhangi bir kullanıma olanak sağlamamaktadır. Gölge ve az eğimli olan bu alanda estetik açıdan ilgi çekici bitkisel tasarımlar mevcuttur. Burada, lojman sakinlerinin bir araya gelmesine olanak sağlayacak bitki dikim alanları oluşturulabilir. Çiçek, ahududu ve böğürtlen gibi bitkilerin yetiştirilmesi ile çocuklar için farkındalık ve dalından meyve yiyebilme deneyimlerini sağlayan mekânlar oluşturulabilir.</p>	
2.Orta Mahalle Ön Bahçesi	
	
<p>Lojmanlar orta mahalle ön bahçesi; çalışma alanında bulunan iki çocuk parkından birinin bulunduğu, çevresindeki evlerin ortak kullanım alanını oluşturmaktadır. Daha çok çalılıkların bulunduğu alanda yer yer meyve ağaçları gözlemlenmektedir. Güneşli ve az eğimli olan bu alan lojman sakinlerinin sohbet için bir araya gelebildikleri ve özellikle çocukların kullanımına olanaklar sunmaktadır. Nane, kekik, maydanoz, biberiye gibi bitkilerin yanı sıra süs bitkilerinin yetiştirilmesi için parseller oluşturulabilir. Ayrıca alanda mevcut bulunan meyve ağaçlarının sayısı artırılarak hem mevsimsel renklenmelerle estetik görünüm hem de ürün elde etme olanağı sağlanabilir. Bu şekilde sosyalleşme alanlarının da kullanımı artırılmış olacaktır.</p>	
3.Orta Mahalle Arka Bahçesi	
	

Lojmanlar orta mahalle arka bahçesi; Farabi Hastanesi yolunun altında kalan lojmanların görüş alanı içerisinde bulunan bir mekândır. İğne yapraklı ağaç türlerinin yoğun olarak bulunduğu alan; oturma, dinlenme ve piknik yapmak için tercih edilmektedir. Gölge ve az eğimli olan alanda böğürtlen, biberiye, nane, kuzukulağı gibi bitkiler bulunmaktadır. Alanda bu türlerin yanı sıra, meyve ağaçları ve çiçekli bitkiler görülmektedir. Alan; domates, biber, salatalık gibi bitkilerin yetiştirilmesi için oldukça elverişlidir. Yanında bulunan su kaynağı da bu ürünlerin yetiştirilmesinde kullanılabilir. Mevcut bitkilerin renkleri artırılarak alanın görsel çekiciliği de artırılabilir.

4.Üst Mahalle Ön Bahçesi

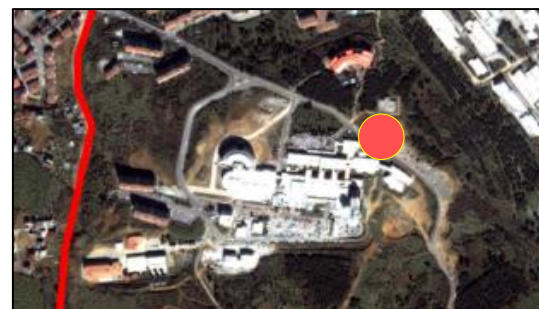

Lojmanlar üst mahalle ön bahçesi; ağaçların yanı sıra çalılarının oldukça yoğun olarak bulunduğu bir mekândır. Güneşli ve az eğimli olan bu alanda mevcut lojman sakinleri tarafından fasulye, patates, domates ve biber gibi bitkiler yetiştirilmektedir. Hem ekonomik hem de hobi amaçlı yapılan bu bahçeler sosyalleşme ve etkileşime olanak sağlamaktadır. Böğürtlen, elma, erik, dut gibi meyve türlerinin bulunduğu alanda özellikle çocukların bu ağaçlara ilgi gösterdiği belirlenmiştir. Bu nedenlerle alandaki mevcut bitki sayısı ve çeşidi artırılabilir. Alanın estetik açıdan geliştirilmesi için renkleri artırılarak alanın görsel çekiciliği de artırılabilir.

Hastane ve yakın çevresinde ise hastane çalışanları, hasta ve hasta yakınları, binalar, yollar, otoparklar ve mevcut bitkisel elemanlar gibi faktörler göz önünde bulundurularak 3 pilot nokta hobi bahçesi olarak değerlendirilmesi düşünülmüştür. Bu noktalara ait detaylı bilgi Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Hastane ve Yakın Çevresi Hobi Bahçesi Olanakları

1.Kantin Arka Bahçesi

Hastane binası dışında bulunan kantin arka bahçesi genellikle kantini kullanan hastane personeli ve hasta yakınlarının ilgi gösterdiği bir alandır. Çim yüzeylerin hakim olduğu mekânda geniş yapraklı ağaçlar bulunmaktadır. Bu alanda kantine gelen kişilerin sohbet edebileceği ve gölgesinde oturup dinlenebileceği mekânlar bitkilerle oluşturulabilir. Seçilen bitkilerin meyve özelliklerinin olması da bu alanı kullanan kişileri psikolojik olarak olumlu yönde etkileyebilir. Dalından bir meyve koparıp yemek, ağaçları sulamak vb gibi küçük çapta etkinlikler için olanak sağlanabilir. Bunların yanı sıra bu bitkilerin mevsimsel özellikleri ile de etkili görünüm sağlanarak renklerin insan üzerindeki pozitif etkilerinden yararlanılabilir.

2. Hastane Acil Girişi Ön Bahçesi

Hastane acil girişi ön bahçesi; acil çalışanları için nefes alma ve hasta yakınları için ise önemli bir bekleme alanı durumundadır. Bu alanın bitkisel açıdan oldukça yetersiz ve bakımsız bir görünüme sahip olduğu gözlemlenmektedir. Oturma, dinlenme etkinlikleri için uygun bir konumda olan alanda meyve özelliği olan kuşburnu, erik, elma, böğürtlen gibi bitkiler kullanılabilir. Meyveleri ile yarar sağlayarak, mevsimsel farklılıkları ile dikkat çekerek kullanıcı memnuniyeti artırılabilir. Bitkilerle ilgilenmek ve bitkilerin pozitif etki yaratan görünümleri; özellikle hastane ortamındaki insanlarda ortaya çıkan ve sık gözlemlenen yorgun ve bitkin ruhsal yapının olumsuz etkilerinin azaltılmasına ve kişilerin öznel iyi oluş düzeylerinin artırılmasına yardımcı olabilir.

3.Otopark Çevresi

Hastane arkasında bulunan otopark çevresi yaya trafiğinden uzak çok işlevsel kullanımlara olanak sağlamayan boş bir mekândır. Ağaçların az olduğu mekânda daha çok yerörtücüler ve çalılar bulunmaktadır. Hem büyüklüğü hem de herhangi bir amaç için kullanılmayan bu mekân hobi bahçesi olarak kullanılabilir. Az eğimli ve güneşli olan alanda bitki yetiştirmek için parseller yapılabileceği gibi, ekim, dikim, sulama ve budama yapabilmeye olanakları sağlayan yapısal birimler de oluşturulabilir. Hem üniversite personeline hem de öğrencilere ulaşım açısından uygun konumda olan alanda gerekli planlamalar yapılırsa etkin kullanım sağlanabilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kentsel açık yeşil alanlar insanlara sosyalleşme olanakları sunan zihinsel ve fiziksel dinlenme alanlarıdır. Kent ekosistemlerine katkı sağlamalarının yanında kentlere karakter kazandıran en önemli öğelerdir. Hobi bahçeleri bu yeşil dokular içinde yaban hayatına yaşam ortamı sağladıkları gibi ürün olanaklarıyla ekonomik açıdan da önemlidir. Günümüzde kentlerde hobi bahçesi tasarımlarına önem vermeye başlamıştır. Ülkemizde parklarda, okul bahçelerinde, sitelerde ve üniversitelerde hobi bahçesi örnekleri görülmektedir.

Çalışmada Karadeniz Teknik Üniversitesi Kanuni Kampüsü'ndeki yeşil alanların hobi bahçesi olarak değerlendirilme durumu araştırılmıştır. Kampüsteki mevcut yeşil dokunun ve bu dokuyu oluşturan bitki çeşitliliğinin oldukça zengin olduğu belirlenmiştir. Kampüste hobi bahçesi için kullanılan her hangi bir alan ve bir çalışma tespit edilmemiştir. Bu nedenle hobi bahçesi olarak kullanılacak alanlar belirlenerek bu alanlar için öneriler sunulmuştur. Belirlenen alanlarda estetik ve fonksiyonel kullanım imkânları sunan hobi bahçelerinin düzenlenmesiyle; mekânların kalitesinin artırılması ve rekreasyonel olanaklar sağlanması düşünülmüştür.

Hobi bahçesi tasarımları ile öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeleri ve stresli okul yaşantısından uzaklaşmaları hedeflenmiştir. Bu şekilde hobi bahçesi olarak önerilen alanların aktif kullanımı da artacaktır. Seçilen alanların özellikleri, hangi kullanıcı kitlesine ve amaçlarına hizmet edeceği göz

önünde bulundurularak oluşturulan öneriler doğrultusunda değerlendirilmesi gerekir. Önerilen alanlar sayesinde; öğrencilerin, akademik-idari personelin, lojman sakinleri ve hastane kullanıcılarının doğayla bütünleşerek, dinlenme, öğrenme, eğlenme, kuşaklar arası iletişim ve etkileşim sağlaması ve bireylerin öznel iyi oluş düzeylerinin arttırılmasına önem verilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

KAYNAKLAR

- Acar, C., Acar, H. ve Eroğlu, E., (2007). Evaluation of Ornamental Plant Resources to Urban Biodiversity and Cultural Changing: A Case Study of Residential Landscapes in Trabzon City (Turkey). *Building and Environment*, 42(1), 218-229.
- Aksoy, Y., (2001). İstanbul Kenti Yeşil Alan Durumunun İncelenmesi, Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoy, Y., (2016). Konya Huzur Bahçesi, Medeniyet Sanat, İMÜ Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt:2, Sayı:2, 75-88.
- Aliğaoğlu, A. ve Alevkayalı, A., (2017). Balıkesir’de Hobi Bahçeleri: Özellikler ve Sorunlar, *Marmara Coğrafya Dergisi / Marmara Geographical Review*, 35, 195-203.
- Baltacı, H., (2010). Doğu Karadeniz Bölgesi (Rize, Trabzon, Giresun) Heyelan-yağış İlişkisinin İncelenmesi ve Minimum Eşik Değerlerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bekar, M., Şahin, E.K. ve Güneroğlu, N., (2017). Solar Cell Applications in Urban Reinforcemenets, *Balkan Ecology*, 20(1), 80-92.
- Chu, J., (1998). Sosyal and Environmental Restoration Through Therapeutic Community Gardens. Master The-sis. The Faculty of The Department of Environmental Studies. San Jose State Univ. San Jose C.A.
- Dihkan, M., Karslı, F., Güneroğlu, A. ve Güneroğlu N., (2015). Evaluation of Surface Urban Heat Island (SUHI) Effect On Coastal Zone: The Case Of Istanbul Megacity, *Ocean and Coastal Management*, 118, 309-316.
- Doğan, O., (2012). Türkiye Toprak Haritalama Çalışmaları, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü, 09/Nisan/2012, Ankara.
- Erduran, F. ve Sülüoğlu, M., (2006). Hobi Bahçelerinin Kent Ekolojisinde ve Gelişmesinde Önemi ve Kocaeli-İzmit Örneği. VI. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi içinde (169-175).
- Gül, A. ve Küçük, V., (2001). Kentsel Açık - Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 2, 27- 48.
- Gültekin, F., Dilek, R., Fırat Ersoy, A., ve Ersoy, H., (2005). Aşağı Değirmendere (Trabzon) Havzasındaki Suların Kalitesi. *Jeoloji Mühendisliği Dergisi*, 29(1), 21-35.
- Güneroğlu N. ve Bekar M., (2018). Evaluation of Open Green Areas in Terms of Planting Design Criteria; The Case Study of KTÜ Kanuni Campus, *Social Sciences Studies Journal*, 4(16), 1113-1120.
- Kef, F. Ş., (2015). Hobi Bahçelerinin Planlanması ve Tasarımı: Konya Karatay Karaaslan Hobi Bahçesi, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Kiper, T., Korkut, A. ve Üstün Topal, T., (2017). Kentsel Alanlarda Ekolojik Bahçe Tasarım Anlayışları, 5th International Symposium on Innovative Technologies in Engineering and Science, 29-30 September, Baku – Azerbaijan, 1016-1025.
- KYSMP, 2016. Karadeniz Teknik Üniversitesi Kanuni Yerleşkesi Stratejik Master Planı, KTÜ Basımevi, Trabzon.
- Marcus, C.C. ve Barnes, M., (1999). Healing Gardens: Therapeutic Benefits and Design Recommendations. John Wiley and Sons, Inc., New York.

Tarakçı Eren E., Alpak E.M., Düzenli T., (2018). Mevsimsel Bitki Görünümlerinin Tercih ve Algısal Farklılıklarının Belirlenmesi, IBAD Journal of the International Scientific Researches, 3, 145-154.